

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postakártyapénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adjuk. — Hivatalos hirdetések 100 szögig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

A mi álláspontunk.

Irta: *Kossuth Ferenc.*

A közfigyelmet eltereltetni nem hagyhatjuk attól, hogy most a véderő-reformról van szó és hogy ez ellen és nem másért küzdenek egy sorban a függetlenségi párt különböző árnyalatai.

A nemzetet s az államot agyonnyomó reform elleni küzdelmet azzai gyengíteni, hogy más kérdés dobassék a küzdőter teljes közepére, nem engedhetjük.

Két egymással semmi viszonyban nem levő dolgot, a véderőreformot és a választói jog reformját egymással összefüggő összeköttetésbe hoznunk nem szabad.

A nemzet nem oly gazdag érvényesíthető jogokban, hogy két össze nem függő, de életbevágó ügy közül engedjen az egyikben a másikért.

Oldassék meg mindenik úgy aképpen, hogy a nemzet jogai és érdekei ne sérüljenek; — ez és nem más az a feladat, amelyet megoldani azzal, hogy az egyik kérdésben alkudjunk a másik rovására, csakis akkor lehetne, ha szem elől akarnók téveszteni azt, amit elefelejtani mi soha nem fogunk, hogy a magyar nemzeti érdeknek mind a két téren érvényesülnie kell.

Ha ez megtörténik, felesleges minden összekapcsolás, ha nem történik meg, akkor meg lehetetlen.

Megoldani a véderőreformot csak úgy lehet, ha nem marad többé a magyar állami életnek oly tere, amelyről a nemzet akaratának érvényesülése minden időkben a legridegebben ki van zárva és amikor nem lesz többé a magyar államnak olyan szerve, amelynek köréből teljesen ki van zárva maga a magyar állameszme.

A választójogot pedig csak úgy lehet megoldani, hogy az állam magyarsága, az államalkotó magyar nemzet történelmi és természetes jogai és az értelemnek az értelem hiányával szemben való érvényesülhetése biztosíttassanak.

E feltételek nélkül a két kérdésben nem lehet megoldás sem együttesen, sem elkülönítve, sem összekeverve, sem szétválasztva.

Keservesen megfizette az ország annak az árát, hogy mikor egy dologról volt szó, másról beszélt az országnak nagy része.

Most is gyengíti a véderőreform ellen folyó küzdelmet minden más kérdés felvetése, ami a figyelmet a Ház asztalán egyedül fekvő kérdéstről eltereli.

Nem arról van most szó, hogy helyes volt-e és megengedhető volt-e akkor, amidőn a jelen parlament valószínűleg a rég elavult választói jog utolsó parlamentje lesz, ezzel szavaztatni meg egy oly óriási megterhelést, mely évtizedekre fog szólni és a

most joggal bírót, úgy mint a joggal még nem bírót egyaránt fogja sújtani és terhelni.

Minden más országban a világon, egy ilyen kérdést az egész nemzet elé vinnének ahelyett, hogy sietnének megoldatni egy oly képviselőház által, amely speciális viszonyok közt, speciális eszközökkel lett összehozva.

Feltétlenül helytelen volt azt a sorrendet állapítani meg, amely most követtetik, még pedig azért követtetik e sorrend, mert maga a felsőbb hatalom is mulékonyrak hiszi a mai alakulást; siet azt kiaknazni, siet felhasználni a váratlanul kedvezővé lett helyzetet.

De ha bizonyos köröknek és magának a kormánynak e segítsége érthető, az már nem lenne érthető, ha a függetlenségi párt ismét abba a hibába esnék, amelynek nem régen végzetes következménye volt saját erejére, hatalmára, befolyására és az ország sorsára nézve.

A helyzet követelménye világos, a véderőreformjavaslatot vissza kell vonni, úgy sem valósítható meg úgy, ahogy van, mert ha meg lenne valósítható, agyonnyomná a nemzetet s emellett több oldalról határozottan káros lenne magára a véderőre.

Erre is alkalmazható Deák Ferencnek a rosszul begombolt mellényről szóló parabolája; ki kell azt egészen gombolni és újra keni a gombolást.

En egyénileg az egész koalíció idején sürgettem a kirallyal létrehozott megállapodás végrehajtását a választójogi reformra vonatkozólag.

Bár ne lett volna ily rettenetesen igazam; de igazamnak kellett lenni, mert minden más eljárásnak ki kellett az egész helyzetet zökkenetnie a kerékvágásból s ez meg is történt.

Mindenki meg lehet győződve arról, hogy mindjárt megszűnik az obsztrukció, mihelyt visszavonatik az amugy is lehetetlen véderő törvényjavaslat.

És mindjárt megszűnik akkor is, ha a nemzet jogai érvényesülésére legalább rés nyitattik és az anyagi teher a teherviselési képességgel arányba hozatik.

Nem vagyunk mi ellenségei a hadseregnek, de azt akarjuk, hogy tényleg létezzék az a magyar hadsereg, amelyről az 1867-iki XII-ik törvénycikk rendelkezik; mert el nem fogjuk hinni soha, hogy oly valaminek hová tartozásáról intézkednék egy alaptörvény, amely nem létezik és nem is létezhetik soha. Ha nincs magyar hadsereg, a törvény nem beszélhet magyar hadsereg-ről és oly valami, ami nincs nem képezheti (a törvény rendelete szerint) az összes hadsereg alkatrészét.

Jól tudjuk azt, hogy ha le akarunk lépni a negáció teréről és előre akarunk yinni a nemzet ügyét, ezt csak fokozatosan és esetleg csak kis lépésekkel haladva tehetjük meg; de a haladáshoz meg kell lennie a lehetőségnek és nem

taradhat örökre elzárva a magyar nemzet jogai elől az az út, amely a magyar államiság legfontosabb terén vezet át a magyar állami lét betetőzéséhez.

A politikai helyzetről.

Khuen-Héderváry miniszterelnök hétfőn öt negyedóras kihallgatáson volt a királynál Bécsben. Felhivatalos jelentés szerint — a király kegyesen fogadta és kegyesen bocsátotta el. Döntés tehát nem történt, vagyis ez azt jelelti, hogy a mit a miniszterelnök beszélt a királynak és ami választ erre kapott a kormány feje, az egyelőre nem olyan természetű, amit nyilvánosan lehetne publikálni. Szóval a nemzetnek tünnie kell, hogy miniszterelnöke róla és nála nélkül, saját belátása szerint informálja a királyt. Csak-hogy — szerencsére — a király másoktól is szokott információkat beszerezni és így tisztán látja a helyzetet, mely a tulásba menő katonai követelések erőszakolása miatt, egy cseppet sem biztatja rózsás reményekkel.

Nagy hiánya volt a miniszterelnök jelentésének az ellenzéki részről történt újabb határozott állásfoglalás. Justh Gyula, Barabás Béla, Holló Lajos, Esterházy Mihály gróf s más függetlenségi politikusok is Losoncon ünnepélyes formában nyilatkoztak ismételtén, hogy semmiféle kompromisszumról, megalkuvásról szó sem lehet. Olyan kormánnyal, amelynek lelkét annyi bűn terheli, még csak megegyezési tárgyalásokat sem kezdenek. — — — — — Hat ne is kezdenek, mert akkor a nemzet ügye elveszett; akkor a függetlenségi eszme örökre megszűnt. Ha most a 67-esek a katonai javaslatokat törvényerőre emelhetik, akkor a függetlenségi pártok beláthatlan időkre letörnek és az országra kiszámíthatatlan válság következik. Ezt jó érzésű hazafi nem akarhatja. Tehát talpra kell álljon mindenki és minden rendelkezés alatt álló törvényes eszközzel meg kell buktatni ezt az atkozott, bűnös kormányrendszert.

Az országgyűlés is mutatja különben mungók közeli pusztulását. Hétfőn feltűnő egykor tudták megkezdeni az ülést. Negyven mungó volt jelen. Tehát ugyanannyi, mint az ellenzék. A két oldalas jegyzőkönyvet félóraig olvasták, csak-hogy gyűljenek a mungók. De nem gyűltek. Az ellenzék kegyelmes volt irántuk. A határozatképesség megállapítását nem kívánta. Azután pedig szavaztak névszerint. Ez a mungók legkedvesebb mulatsága. De akadt más is. Kállay Tamás, jelenleg még munkapárti képviselő szolgáltattott hétfői viccet a t. Ház gyer publikumának. Egy-kezt kérvényt ellenjegyzett, a melyeket — állítólag — az ő kerületéből küldöttek fel neki. Vajh, kik voltak az aláírók?! Ezt szeretnénk látni. A Kállay-féle kérvényeket azonban meg a munkapárt sem merte megéljenezni, pedig ilyenkor csakugyan szoktak ordítani. Most nem merék éljenre nyitni mungó ajkukat, mert az ugynevezett kérvények eredetéről maga Kállay Tamás már jó előre tájékoztatta úgy a képviselőket, mint a sajtót. „A képviselők — írja a Magyarországi — diszkrététek voltak: nem éljeneztek a sajtó is diszkrét marad: nem adja tovább

amit Kállay-ól hallott. Így aztán még ezek a kérvények is megérik azt a tiszteletet, hogy soruk felől név szerint való szavazással határoznak. Így mulattatják a mungók önmagukat — a nép rovására. Így teszi nevetség tárgyává Kállay képviselő ur a jóhiszemű székelyeket, kik előtt ellenzéki beszédeket rögtönöz, hogy annak hatása alatt a kormányt pártolják... Ha ez nem politikai szélhámoskodás, akkor az is bizonyos, hogy Khuen-Héderváry soha sem mosolyog...

Tanterem.*

Jelige: „Mi a dicsőség? — Tündöklő szivárvány,
A napnak könyekben megtört sugára.“

Petőfi.

Írta: Király Péter.

Üdvözöllek abécés tanterem,
Hol végbe ment sok kinos küzdelem
Tanítóm között és én közöttem,
Melyért innen meg kellett hogy szökjem!
— De tán jobb lett volna itt maradnom,
A szökésben nem volt semmi hasznom, —
Tanítómra sincs mért panaszkodjam...
Egyebütt sem bántak vélem jobban,
Egyebütt is hej! sokat kiálltam:
Emlékétől borsózik a hátam!

Hanem ez már nagyon „régi nóta“
Megváltozott a világ azóta,
Szív és lélek átszellemült bennem,
Eszmetüztől forr a vér ereemben!
— Oh tanterem! a te dicsőséged
Ha eltudná zengeni egy ének,
A melybe én hű, igaz barátod,
Szerelmemet öntöm ki irántad,
Hadd ismerje el a világ rólam,
Hogy szeretlek hévvel lángolóan
— Hisz egykor itt, nem mondom tudomány,
De annyi por, annyi mész ragadt rám
És attól oly messze tündöklöttem:
Lehetetlen, hogy meg ne köszönjem.

... Azonos a tanterem mint régen:
Az előtér kellő közepében
Áll egy asztal, düledező lába
Vaspántokkal van megcskáálva:
— Ütött-kopott károsszék mellette,
Tiszteletes urunk prezentelte,
Tán többet is reszkirozott volna:
Csak ne lenne oly sovány a stóla.

Kalamáris diszlik az asztalon.
Kívül a por lepte bé vastagon —
Benne pedig — kitudja mióta —
Sötétlik egy sűrű tintatőcsa!
Bedugtatlan száján, üregébe,
Legyek hullnak a fekete lébe,
„Jajj keserves“ nótát muzsikálnak:
Hullámain a tintatőcsának!

Tintatartó-üveg közelébe,
Mogyorófalca van letéve,
Megfelel a hosszú öt arasznak,
Egyik vége kétszer olyan vastag
S ez a vastag vége a csapója,
A kéreg is lepattogott róla —
De világért sem a heveréstől,
Hanem a sok suhogó veréstől,
Melyre sűrűn szokott sor kerülni...
Tudományért sokat el kell tünni!

Egy szögletben három lábon állva,
Sötétlik egy ódonszerű kályha;
Felsőrésze hosszú füstcsövének,
Benyulik a falba s ott ér véget...
Kályha körül szerte heverésznek,
Dirib, darab tüzelőfarészek!

Áll egy szekrény falközötti zúgba,
Valaki az ajtóját berugta —
Kékszinűre festett oldalára
Szamárfejek vannak lepingálva...
Rajt' egy üres gyertyatartó — mert hát
Megették az egerek a gyertyát!

Ülőpadok állanak a középén,
Tintapettyel ékitve sötétén.
Nagyon illik ez a nóta rájuk:
„A lábamon alig-alig állok!“
— Padok mellett a hosszú asztalra,
Ákom-bákok vannak bevagdálva,
Melyek miatt engemet is egykor,
Érzékenyen büntetett a rektor!

Padok előtt nagy feketetábla
Van helyezve meredek állványra,
Ez az állvány a padlásig ér fel,
Itt is, ott is bemázolták mésszel...
Felső vége mintha csak repülne:

* Debrecenben a Bulyovszky-féle akadémiai pályázaton, jutalommal kitüntetett pályamű. Szerk.

Pókhálóval sűrűn van beszöve —
Nem pókháló... zshiványtanya lóg ott:
Gyilkolják a legyeket a pókok!

Az állványnál ékeesebb a tábla
(Ez is be volt festve hajdanába),
Van is, nincs is rajta ma már festék,
No de semmi! Kopottab is lesz még!
Egy madzag van a széléhez kötve,
Kegyetlenül rászoritott bőkre,
Krétát, spongyát ahhoz bilincseltek,
El ne lopja valami rossz gyermek!

Tábla mögött szélesen lecsüngve
Egy földabrosz ötlük a szemünkbe,
Melyen minden város neve, durva
Sötét vonallal van aláhuzva!

Falon a mész vörhenyes szint játszik.
Évek óta nem meszeltek már itt!
A vörhenyes kinézésű falra
Papírtáblák vannak felaggatva,
Ócska táblák, melyek itt-ott durva
Szakítással vannak átalszúrva,
... Mert a gyermek a tanító urnak
Azt a betűt, amit betanulnak
E táblákon kell hogy magyarázza
S egy pálcával mutasson rája:
A ki pedig a betűt nem lelte,
Azt a rektor jól megfenekelte,
Innen történt, hogy drukkolás közbe,
Egyik-másik a táblát kidöfte!

Nyitva áll a tanterem ajtója,
Azaz hogy hát, lenn hever a porba,
Olyat esett, hogy fele se' tréfa:
Három helyen törött el derékba!
Hanem aztán, keresni kell párját,
A mesterek ha megreparálják!

Csendesség van most a tanterembe,
A gyermekek nem zajongnak benne
A gyermekek vakációt kaptak,
A tanító szénát hord a papnak...
... Csak egy darázs csinál itten lármát,
Ostromol egy ablaküveg táblát,
Azon átal szeretne kimenni:
De biz abból nem igen lesz semmi!

Fönn pedig a mestergerendában,
Mesterkédnek a szuhok: nehányan,
Ugybeörlik a padokat lisztel,
Még a csendet sem igen verik fel!

(Szilágyi Zoltán)

HÍREK.

— Hihetetlen hírek.

— Mondják, hogy napilapjainkat a vasut pontosan szállítja;

mondják, hogy a vadászegylet ügyésze minap egy jól megtermett bakot nem lőtt;

mondják, hogy vadásztársasági „fütytyei“ műasztalosai gyalulásban nem részesültek;

mondják, hogy jelenlegi „vezérkedő“ embereink építeni, alkotni is tudnak és akarnak;

mondják, hogy a marosvásárhelyi népgyűlés betöltésében Haller főispánnak nincs része;

mondják, hogy az illetékesek a szövetségi szélhámoskodásoknak rövidesen végét nem szakítják;

mondják, hogy némely éhenkórász 14 filléres bélyegletekkel a közönséget nem boszantja.

E hírek valóságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Síremléket Fülel Sz. Lajosnak.** A budapesti „Hargita“ székely asztaltársaság vérbeli székely testvérünk, a költői lelkű, igaz magyar Fülel Szántó Lajos székely írónak művészies kivitelű síremléket szándékozik állítani Budapesten. E célra gyűjtő-ívet bocsátott ki. A nemes lelkű székely poeta Székelykeresztúron született, de emlékei Székelyudvarhelyhez fűzték. Itt voltak szerettei, tisztelői sokan. Ide menekült a nagyvárosi forgatagból pihenést, vigaszt keresni lelki bánatában, testi fájdalmaiban, küzdelmes életének szomorubb napjaiban. És ilyenkor nem is csalódott itteni jóakaróiban. Szeretetünkkel, ragaszkodásunkkal elhalmozva őt, feledtetni igyekeztük vele bánatát. Fülel Sz. Lajos innen mindig új életkedvvel távozott és

tovább folytathatta családját s hivatásával szemben fennálló kötelességeinek teljesítését, amiben nem is lankadt utolsó lehetelég. Utolsó kívánsága volt, hogy porai Székelyudvarhelyen temetessenek el. Hozzá tartozói azonban nem tudtak megválni tőle, mert így csak nagy ritkán jelenhettek volna meg sirjánál, pedig — mint tudjuk — érdemes özvegye és gyermekei kegyeletesen ápolják emléket. A budapesti Hargita székely asztaltársaság tagjai körében a gyűjtést megindította és a nagy közönséget is adakozásra kéri. A „Székely-Udvarhely“ szerkesztősége az elhalt székely író emléke iránt való kegyeletből a beküldendő adományokat nyilvános nyugta mellett elfogadja és rendeltetési helyére juttatja.

— **Kitüntetett tanácselnök.** A király zeltaki Sebestyén Mihály kuriai tanácselnököt, aki a félszázadot töltött közpályán, nyugalomba vonulása alkalmából a II. oszt. vas-koronarenddel tüntette ki.

— **Nagy beteg táblabíró.** Dr Bayler Kálmán, székelyudvarhelyi törvényszékünk érdemes volt elnöke, a marosvásárhelyi ítélő tábla oz közelebből kinevezett táblabíró — mint részvétellel értesülünk — súlyos betegségben szenved. Egyhamar nincs kilátás arra, hogy ítélőbírói állását elfoglalja. A közszeretetlenben álló derék táblabíró felgyógyulását mindnyájan őszintén ohajtjuk.

— **Törvényszékünk új elnöke.** Dr Haán Béla, a székelyudvarhelyi törvényszék elnöke tegnap délelőtt foglalta el új állását. Ez alkalommal a törvényszék összes személyzete tisztelgett az új elnöknel, ki örömeinek adott kifejezést nagy szorgalmu hivatali karának megismerése során. Egyenkint bemutatkozott az egész személyzet. A kedves és nyájas modoru elnöknek mindenkire volt egy-két jó szava, mellyel bizalmat és feltétlen tiszteletet nyert a tisztelgők összesége részéről. Az általános hangulat igazolja, hogy Dr Haán Béla törvényszéki elnök méltó utóda lesz Dr Bayler Kálmánnak. Nagy megelégedéssel ment mindenik tisztelgő a maga hivatali szobájába; örömmel látva, hogy új elnöke a jóság és szeretet embere, kinek vezetése alatt teljes ámbícióval érdemes küzdeni nehéz pályáján. A magunk részéről is üdvözöljük a kiváló tehetségű elnököt: új tisztében és őszintén ohajtjuk, hogy bölcs vezetése alatt ne csak az igazságszolgáltatás pártatlansága, hanem egyuttal a törvényszék egyes tagjainak önérzete, bátorsága s a hatalomtól való független érzülete is mindenkori érintetlen maradjon.

— **Népgyűlés Székelyudvarhelyt.** Székelyudvarhely város polgársága is nyilatkozni fog a mai politikai helyzetben. A vármegyei ellenzék részvételével október hó 8-án, esetleg 15-én nagyszabásu népgyűlést rendez Székelyudvarhelyt a katonai javaslatok ellen és az általános, egyenlő, titkos választói jog mellett. A népgyűlés előkészítő bizottságának élén Dr Váentsik Ferenc, Székelyudvarhely város függetlenségi képviselője áll, aki fáradhatatlan buzgalommal és lelkesedéssel dolgozik a népgyűlés sikerének biztosításán. Dr Váentsik a gyűlésre meghívta a függetlenségi pártokat, melyeknek tagjai közül részvételüket ezideig megígérték: Justh Gyula pártelnök, Désy Zoltán a Kossuth-párt alelnöke, Györffy Gyula, Sümegi Vilmos, Ábrahám Dezső, Barcsay Andor, Czizmazia Endre országgyűlési képviselők. Ez a népgyűlés fényesen fogja igazolni, hogy a törvényhatósági bizottság fufangosan belopott határozata csak egyesek kényszerített véleménye s a katonai terhek senkinek sem keltenek.

— **Késnek az ujságok,** a vasut — különösen kedd napon — csak elvéve hoz hirlapot Székelyudvarhelyre. Három napon át tehát teljes homályban botorkál a székelyföldi ujságolvasó közönség. Ez ellen a fővárosi napilapoknak kellene állást foglalniok és illetékes helyen szót emelniök.

— **A szüreti mulatság**, melyet a polgári önképző-kör vasárnap rendezett — tekintve a kellemellen, esős, hűvös időjárást — ugy érkölesileg, mint anyagilag fényesen sikerült. A mulatság egész estén át a legpajzánabb jókedv mellett folyt és a késő éjjeli órákig tartott. A szüreti mulatság jegyzői: Biró István és Szabó József, hegybíró Fischer Ferenc, kisbíró Bodrogi Balázs, csöszlányok: Pék Mariska, Jakabos Róza, Jakabos Erzs, Fülöp Mariska, Szombatfalvi Iluska, Szombatfalvi Mariska, Veigel Lenke, Vas Mariska, Orbán Irma és Kóna Vilma, csöszfiuk pedig: Bartók István, Kapeza Ignác, Kovács Dezső, Drotleff János, Vida József, Gyanka György, Scheffrának Arthur, Stark Sándor, Szűcs István, Bodrogi Géza és Orbán Bandi voltak.

— **Az erőszak** vigan üli halotti torát a közszabadságok legyilkolt Marosvásárhelyt is. Dr Varga Lajos főkapitány az Oroszlány Gábor lapszerkesztő által október 1-ére bejelentett népgyűlés megtarthatását egyszerűen nem vette tudomásul. Nagyon jellemző az indokolás, mely szerint a népgyűlést „felelőtlen tömeg”-nek nevezi. Az ellenzék vezéremberei, kik résztvételüket megígérték, a marosvásárhelyi főkapitánynak: „felelőtlen tömeg”! Nem ott a baj! Haller gróf főispánnal van a kutya eltemetve. Onnan büzik az ilyen és ehhez hasonló szabadságfosztó merénylet. Feltik a kiravaszkodott törvényhatósági állásfoglalást. Félnek a népvélemény megnyilatkozásától, mely — ha esendőszerűnnyal, puskatussal nem nyomják — kiör és kiemeli őket a háromszoros miniszteri-és főispáni székekből. Ettől félnek. Pedig mind hiába. Valamint Szentgyörgy napkor, a tavasz ébredése idején, a fűvet még kalapácsütésekkel sem lehet a földbe visszaverni, azónképen a hazafias felháborodást sincs és nem lesz módjukban elfojtani. A törvény biztosítja a szabad gyülekezés jogát és a népgyűlést megfogják tartani Marosvásárhelyt akkor is, ha a főispán ur és főkapitánya nem veszik tudomásul.

— **A vasuti állomás villamos világítása** Még ugyan nincs szó róla, de azért valószínűleg minél előbb lesz — villamos világítás a székelyudvarhelyi vasuti állomáson is. Mert hát, kérjük szeretettel, igen furcsán esik az utazó közönségnek, hogy épen a pályaudvaron egyetlen pisllákoló petroleum lámpa szegénykedjek a közönség tájékoztatására. Egyáltalán a villamos világítás bevezetése már tűzrendészeti és egészségügyi szempontból is elkerülhetetlen. Bevezetése már annál inkább könnyű, mert az nem róhat oly nagy terhet a vicinális költségvetésre, a melyet megbirni ne tudna. Ajánljuk tehát e felszólalásunkat az illetékes körök figyelmébe és minél sürgősebb megszívlelésre. Elvégre városunk vagyunk és e koldusoskodás miatt, számtalan rossz viccet kell hallanunk.

— **Udvarhelyi specialitás Marosvásárhelyt.** Az „Ellenőr” című lapársunkból értesülünk, hogy Dr Kovácsy Albert közjegyző ottani 48-as politikai pártelnökségéről leköszönt akkor, midőn tette került a sor és be kellett volna igazolnia e tisztéhez méltóan függetlenségi érzelmét. Ez a dolog minket is érdekel. Hiszen Székelyudvarhely város polgársága előtt esküdözött annak idején a 48-as hitelvre Kovácsy ur. Igaz, hogy akkor még nem volt képviselő, annál kevésbbé közjegyző. Arra is emlékezünk világosan még, mikor Marosvásárhelyt, az esküdtbírótság előtt, mint „függetlenségi” képviselő védelmezett olyan ujságot, mely épen a 48-as politikai hitvallást tudatos tervszerűséggel elárulta; mikor a nemzeti küzdelem szent ügyét leginkább védeni kellett volna, a vezérek nevével visszaélt, Judásként áruló lett és a hazafias szent zászlót sárba tiporva, poroszlók kezére játszotta a nemzeti ügyet, a vármegye politikai becsületét. Minket tehát

nem lepott meg Kovácsy közjegyző ur mostani eljárása. Következetes volt multjához, melyben csak egyedül neki jutott öröm és ritka nagy szerencse — a marosvásárhelyi közjegyzőség.

— **A nagyváradi szabók** erélyes kézzel nyultak a helyi ipar megvédelmezéséhez. Elhatározták, hogy javítási munkálatokat, vasalást iflegben dolgoztató egyénektől nem fogadnak el; választásoknál nem támogatják; azt az orvost, ügyvédet, gyógyszerészt és kereskedőt, ki nem helyben rendeli ruháit, bojkottálják. A pesti szabócégek utazóit detektivekkel figyeltetik és a hatóságokhoz jelentik.

— **Tanítók előléptetése.** Lapunk legközelebbi számában e cím alatt azt írtuk, hogy Hetser Kálmán, felsőfőfalvai áll. isk. tanító igazgató-tanítói előléptetése Rhédei János kir. tanfelügyelő javaslatára történt. Ez az értesülésünk, illetékes helyről vett információ szerint, teljes mértékben téves. A kir. tanfelügyelő igazságérzése kizárja azt, hogy 10—12 évi szolgálattal bíró tanítók 25—30 éves multa tekintő érdemes tanítók elé helyeztessenek. Különb mint velünk közlik, ebben a dologban még nem hangzott el az utolsó szó.

(Beküldték.)

— **Az erdőőri és vadőri szakvizsgák** megtartását október 16 ikára tűzte ki a földmívelésügyi miniszter. Ilyen szakvizsgák lesznek Erdélyben Kolozsvárt, Brassóban és Nagyszebenben. Engedélyért e hó 30-ikáig kell folyamodni az erdőfelügyelőségek útján.

„**Mely esetekben van való pernek helye?**” Ily címen a „Házassági Szemle” kiadásában egy rendkívül praktikus és nélkülözhetetlen népies könyv jelent meg, mely az összes magyar házasságfelbontó okokat igen ügyes beosztással, könnyen érthető nyelven tárgyalja. A könyvet, — melynek szerzője Dr Gerő Ernő budapesti ügyvéd, ismert házassági író, — nemcsak a jogász világ, hanem a nagyközönség is, melynek eddig hasonló népies utmutató nem áll rendelkezésre, — rendkívül értékesen használhatja. A könyv szép kiállításban, címlapján a válni készülő házasságoknak egymással szembeni bős gyűlöletét ábrázoló frappáns képpel jelent meg. — Megrendelhető 1 (egy) korona készpénz vagy levélbélyeg ellenében a „Házassági Szemle” kiadóhivatalánál Budapest, VII., Király-u. 57. vagy bármely hazai könyvkereskedő útján.

Közönség köréből*

Közigazgatás Azsiában.

E lap 67-ik számában közzé adott cikkünkre a 70—72-ik számban is hiába vártuk a „mélto választ”. Ugy látszik, hogy a jegyző ur mindenképpen csak méltót akart írni. Ezt következtetjük abból, hogy elébb a veje urával indította a szép mesét, „egyszer volt, hol nem volt”...

De itt nem meséről van szó és nem engedjük magunkat az igaz valóságtól eltéríteni. Ki beszélhet itt titkos kezekről, — a mikor a felsorolt dolgok a községi képviselőtestület nyílt ülésein mind nyíltan voltak tárgyalva és egytől egyig beváltak igazolva! Beigazolást nyertek ezek mind „a főispán ur által régen kiküldött hivatalos személy”-ek előtt is, a kik a vizsgálatot e hó 16-án tartották meg.

A nyílt kérdésekre nyílt választ és nem meséket vártunk. Mert mi nem írtunk titkos kézzel; s a mit elpanaszoltunk a jelzett cikkünkben, azért helyt állottunk a vizsgálaton is s ezután is helyt állunk. A jegyző ur a vármegye apr. 22-iki határozatát elferdítve közölte s azzal ellentétben járt el; a Kriza ur törvényellenesen megállapított lakbéréből

* E rovatban minden közérdekű felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére. Szerk

az említett 50 korona befizetés csak f. év aug. 2-án történt; a jegyzői lakásról se-hogy sem gondoskodott, pedig meg volt bizva.

Valószínűleg azt hitte, hogy az utódja is le fog mondani a lakásigényéről? S ezért ne is legyen hát lakása, ámbár ennek kijavítására (400 K) négyszáz koronánál többbe nem kerülne!

No de okadatoljunk csak tovább, hogy még világosabb legyen, milyen szépen ráillik az a mese az egyszeri farkas és bárányra!

Van a községnek a faluháza mellett egy szép gyümölcsöse is, a melyik régen faiskola volt; de azután mással cseréltetett ki. Ehhez az iskolának semmi köze; de ezt is Kriza ur bírja, még pedig minden jogcsultság nélkül.

Szíveskedjék nyilatkozni a jegyző ur, hogy ezt a kertet ki adta haszonbérbe Kriza tanító urnak? Hol a községi képviselőtestület jegyzőkönyvi határozata? Hol az árverési jegyzőkönyv?

Isméttelen — „nem titkos kézzel”, — hanem nyíltan kérdezzük, hogy Kriza tanító ur fizetett-e ezért a gyümölcsösért (350 □ öl terület) egyetlen fillért a községnek akár az 1910. akár az 1911. évre? Ha igen: kérdezzük, hogy mikor és mely tétel alatt?

Azt a jegyző ur is épen olyan jól tudja, mint mi, hogy semmiféle hatóság nem adta s nem is adhatja azt Kriza tanító urnak sem természetbeni kert illetmény, sem más címen; mert neki az állam pénzül fizeti a lakás és kertilletményt.

E gyümölcsös évi haszna testvérek között megéri a 100 (Egyszáz) koronát. Ebben az árban bármikor kivesszik ma is; csak árverezés legyen mielőbb!

Persze ez sem volt kara a községnek?! Bizonyosan ez is ki van lakolva s csak Kriza ur használhatja, mint közveszélyest a maga felelősségére?!

Nos hát „egyszer volt, hol nem volt”, volt egyszer egy farkas. Persze, hogy mindig a bárány zavarta a vizet „titkos kézzel”? Aztán a békés község nyugalma oda lett! Vajjon nem jobb-e, ha azt mondjuk, hogy a falusi csendeletnek ked vege ienni!?

Csak jól tudja a jegyző ur is azt, hogy ki „legénykedett” egy felévig azzal, hogy „fenekestől felforgatja ezt a békés községet”. Maga is hallotta, mi is mind jól hallottuk a komája szájából e gyönyörű népnevelői kijelentést. Talán ezt is csak a titkos kezek intézték úgy, hogy ezekkel nyíltan vitézkedjék? Azt lársztelik, hogy kemény legény ő! Csak az az egy hibája, hogy gyenge alapon állott s ezért sokszor ellágyult. Próbálgatózik keményedni, de hiába! A község népe csak kacagja a nagyokoskodásait s azokra bizony nem fordult fel egy cseppet sem. Együtt van a jó ügy mellett egész népünk mind egy szálig. Hiszen láttunk mi még ólon varjút!...

Elég sajnós, hogy itteni egyes tanítóink megengedik maguknak a „legénykedést” s csupa legénykedésből a község kipróbált becsületes és komoly munkáit hirlapokban is alattomosan, utón és utfélen meggyanúsítják! De mi tudjuk azt, hogy ez nem okvetlenül minden kulturembernek válik gyönyörűségére!

A Kiss Mózes tanító ur „piszkos gazember”-ezésére pedig csak annyit mondunk, hogy már ügyet sem vetünk rá; mert e kifejezések a szájához igazán találnak. Rég tudjuk, hogy mennyire igazat szokott ő mindig mondani. Nagyon jellemezte őt Tiszt. Ürmösi József h.-szentpáli lelkész ur a „Székely-Udvarhely” f. évi 40-ik számában. Mi is mind igazat adunk neki.

Hogy „Homoródalmás községe ujabban nagyon szomorú dicsőségre tett szert s valóságos szenzációja kezdett lenni a hirlapoknak”, ennek érdemét Kiss urtól el nem akarja vitatni senki, csupán a jegyző ur és vállalkozó társai, kik a titkos kezek meséjével szeretnék hangolni a közönséget oly ügyekben, a melyek a községi képviselőtestületben nyíltan voltak letárgyalva, még pedig nem úgy, a mint a jegyző ur írja, hanem a mint mi megírtuk.

Népnevelés jöjjön el a Te országod; de ne „kemény legényekkel”, mert akkor a gonosz bárányok mind felfalják a szegény ártatlan farkasokat!

Szabó Mózes s. k.

és társai

310 alírás h.-almási birtokosok,

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és **Régiségeket** megbizásból azonnal megvásárol, esetleg értékel vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz. Arany, briliáns ékszerek, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol.

Dietrich Gyula ötvös-mester.
Kolozsvárt.

Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgőnycim: **Dietrich ékszerész Kolozsvár**.

Sz: 6744-911.

Hirdetmény.

Az 1893. évi XXXVII. t. c. végrehajtásáról szóló utasítás értelmében ennél közhirre teszem, hogy **folyó 1911. év október hó 24-én délelőtt 7 órakor** kezdődőleg a városi tanács-ház nagytermében népfelkelő időszaki jelentkezési szemle fog tartatni.

Ezen népfelkelő időszaki jelentkezési szemlén megjelenni kötelesek!

1. Az A-osztályú népfelkelő kötelesek vagyis mindazon katonailag kiképzett népfelkelésre kötelezettek, kik a közös hadseregben, a hadi tengerészetben, a honvédségben, csak póttartalékban vagy a csendőrségnél szolgáltak.

2. Azon katonailag ki nem képzett népfelkelők, kik ajánlati lappal bírnak.

Ezen időszaki jelentkezésre kötelezettek a jelentkezéshez népfelkelési igazolványi könyveiket, ezek hiányában esetleg meglevő egyéb katonai igazolványi okmányokat (honvéd igazolványi könyv), azok pedig, kik ajánlati lappal vannak ellátva, ezen is okmánytelhozni tartoznak.

Azon idegen illetőségű népfelkelők kötelesek, kik Székelyudvarhely városban tartózkodnak, a fent írt időben és helyen szintén kötelesek az időszaki jelentkezési szemlén megjelenni.

Mindazok, kik a népfelkelőkre előírt ezen jelentkezési kötelezettséget elmulasztják, kihágást követnek és 4 koronától 200 koronáig terjedhető szabadságvesztés büntetésre átváltoztatható pénzbüntetéssel büntetnek.

Székelyudvarhely város tanácsától, 1911. szeptember hó 15-én.

Gotthárd János s. k. polgármester.
Dr Szabó József s. k. v. főjegyző.

Eladó ház. Székelyudvarhelyt Báhori utca 2. sz. alatt 5 szobás ház szabad kézből eladó. Bővebb felvilágosítás nyerhető ugyanott.

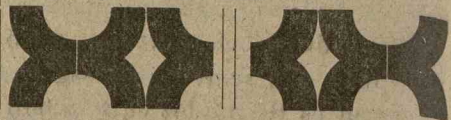
B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés.

Hirdetés az üzlet lelke!
Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HÍRDESSZEN** tehát a Székely-Udvarhely-ben.

BÉLYEGZOK megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban gyári áron szállíttatnak **Betegh Pál** könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

AZ UDVARHELYMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZV.-TÁRS.
SZÉKELYUDVARHELY, fiókok: Székelykeresztúr és Oklánd

ügkörébe a **törlesztéses (annuitás) kölcsönök** adását is felvette.

Bekebelezett ingatlalokra **5000 30000 koronáig terjedő kölcsönöket** nyújt 15, 18, 23 és 32 évi, félévenkénti törlesztések mellett, **6 százalékos kamatozással.**

Bővebb tájékoztatást Székelyudvarhelyt a fő-, Székelykeresztúrt és Oklándon a fiókinézetek nyújtanak.

ÉRTESÍTÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárnsítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kosztümök mélyen leszállított árakban kaphatók.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely egy legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emle **Adria Rákóczy Szt-István Szepesi** len legjobb magyar gyártmányú diszlelépapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapirok és borítékok, levél-kártyák, gyász-levélpapirosok stb. **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKÉRESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságú, súlyú és minőségű irodai és irodai

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, csomagoló és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrőpapirok, torta- és befőzőpapirok, könyvkötő-papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden sulyban. Hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és nyomtatási minták. Olcsó legyező-falrajzok, klotetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémhől. Börtárcák pénzes-érszvények, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárok, díszitollszárok. Ironok, fekete, színe ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sipok és szírnák. Monogramok fehérnemű és levélpapírlézésre. Kézi nyomda. Különböző bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémhől, erdeszkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek rak-tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), dárca és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolitokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecetsek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-esésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyeg-szegek, képesok stb.